

Brăila Culturală

Publicație gratuită

Anul III, Nr. III

octombrie 2023

Legende Brăilei

Proiect finanțat de Consiliul Județean Brăila prin Programul pentru finanțarea nerambursabilă a activităților nonprofit de interes județean pentru anul 2023

Brăila Culturală

DIN CUPRINS

Legenda miresii pierdute, cel mai frumos basm al Brăilei	3
Podul Urișilor	4 - 5
Legenda lui Terente. Recompensă de 200.000 de lei pusă pe capul „Regelui Bălților“	6
Codin, fratele de cruce al lui Adrian Zografi	7
Chira Chiralina - simbolul frumuseții feminine	8 - 9
Lacu Sărat - o stațiune de legendă	10
La noi, la Brăila, la Tanti Elvira! Prostituatele, sub control strict al Primăriei	11
Legenda comorilor blestemate ascunse în hrubele Ibrăilei	12 - 13
„A nimerit orbul Brăila“. Explicațiile unei expresii folosite de toți românii	14
Legenda „Casei cu stafii“, impresionantul conac salvat de la ruinare	15

Denumire proiect: „Brăila Culturală“ - „Legendele Brăilei“
Proiect finanțat de Consiliul Județean Brăila prin Programul pentru finanțarea nerambursabilă a activităților nonprofit de interes județean pentru anul 2023
Beneficiar proiect: Asociația „Pentru Adevăr“

Manager de proiect: Silvia PREDA
Manager editorial: Monica PARASCHIV
Responsabil resurse umane și contabilitate: Andra VASILE
Redactori: Florentin COMAN, Liliana NISTOR, Marian GHEORGHE
Redactor voluntar: Corina-Andreea PREDA
DTP: Ionuț CONDOLIU

Tiraj: 2500 exemplare

EDITORIAL

de Monica PARASCHIV

Să iubim Brăila și poveștile ei

Oare câți dintre noi cunosc TOATE legendele Brăilei? Oare câți copii, adolescenți, tineri au aflat la școală sau li s-a povestit în familie despre locurile legendare ale Brăilei? Oare câți dintre noi chiar pricep ce oraș încărcat de istorie, cu clădiri extraordinare avem și ce potențial uriaș turistic are Brăila? Legendele locale sunt un veritabil instrument pentru promovarea Brăilei ca destinație turistică și confirmă magia locului. Pentru mulți vizitatori Brăila are ceva magic, un parfum, o istorie...

Din păcate, mulți dintre brăileni preferă doar să critice, chiar să deteste că s-au născut sau au rămas aici și n-au plecat în alt județ, în alt oraș sau chiar din țară. Totul le miroase, ce-i bun nu-i bun, ce-i rău e și mai rău... Fără îndoială, în Brăila sunt multe de făcut, de îndreptat, dar când o alee curată este umplută cu coji de semințe, dar când niște locuri de joacă sunt călcate în picioare de părinții celor care ar trebui să se bucure de ele, când gunoaiele se adună maldăre la colț de stradă... Nu mai e nimic de spus.

Tinerii însă, ar avea ceva de spus dacă la școală li s-ar povesti, dacă Școala Altfel le-ar oferi, pe bune, nu doar scriptic, niște ore atractive, încărcate cu povești de-aici, de la noi. În fond, și ei vor pleca la facultăți și ar avea cu ce să se laude.

- De unde ești?
- Din Brăila..
- Aaaaa, orașul cuțitarilor!

Vă este cunoscut dialogul ăsta? Până la urmă tot o legendă, că nu numai la Brăila se poartă cuțitul, nu numai la Brăila se înjunghie...

În acest context, dragi profesori de științe socio umane și nu numai, ce-ar fi dacă v-ați alătura proiectului nostru dedicat descoperirii și conservării legendelor locale?

Propunerea noastră este să susțineți două ore pe semestru (Școala Altfel), în cadrul cărora să explorați și să dezvăluiți legendele locale. Aceste ore vă vor oferi ocazia să împărtășiți povești captivante și să inspirați elevii să descopere și să prețuiască patrimoniul cultural local.

Aici sunt câteva detalii :

- **Durata lecțiilor:** Fiecare lecție va dura aproximativ 2 ore, ceea ce vă va oferi suficient timp pentru a explora o legendă specifică și pentru a discuta contextul istoric și cultural în care aceasta s-a dezvoltat.

- **Selecția legendelor:** Puteți alege poveștile locale care vă pasionează cel mai mult sau care sunt semnificative pentru comunitatea noastră. Aceasta vă va permite să vă implicați personal în subiect și să transmiteți entuziasmul elevilor.

- **Metode de predare:** Puteți utiliza o varietate de metode, cum ar fi lecturi, discuții, prezentări vizuale sau chiar excursii la locurile legate de legendele respective, pentru a face lecțiile cât mai interactive și captivante posibil.

- Încurajați elevii să participe activ în cercetarea și prezentarea legendelor locale. Puteți organiza proiecte de cercetare, activități creative și chiar să îi îndemnați să colecteze legende de la bătrânii comunității.

- Organizarea anuală a unui concurs de creație având ca temă "Legendele Brăilei", iar premiarea să se facă în cadrul Festivalului istoric.

Aceste ore speciale despre legendele locale vor contribui la dezvoltarea unei conștiințe mai profunde a istoriei locale și vor promova un sentiment de mândrie pentru identitatea noastră culturală. Așteptăm cu nerăbdare să colaborăm cu dumneavoastră, dragi dascăli, și să împărtășim povești minunate care să continue să trăiască în inimile și mințile elevilor brăileni.

Brăila Culturală

Lili NISTOR

"Alba ca zăpadă și cei șapte pitici", celebrul basm al Fraților Grimm, "Mica Sirenă" al lui Hans Christian Anderson, sau, ajungând pe plaiuri mioritice, "Capra cu trei iezi" scrisă de Ion Creangă, sunt exemple de povești pe care le cunoaștem cu toții. Cumva fac parte din "lectura obligatorie" a oricărui copil. Câți dintre voi știți însă că și în Brăila există un basm la fel de frumos, vechi de mai bine de două secole? Este vorba despre legenda miresii pierdute, poveste ce își are originea în comuna Movila Miresii, localitate aflată la vreo 30 km de municipiu. O poveste transmisă din generație în generație, căci se spune că "nu ești movilean dacă nu știi legenda". O legendă pe care ar trebui să o cunoască toată lumea.

A fost odată ca niciodată...

După cum îi spune și numele, legenda miresii pierdute începe cu o mireasă și o nuntă. Într-o iarnă cumplită, pe zăpadă și viscol, un alai de nuntă străbatea cu săniile câmpia de la târla Huieni la târla Cutaru, însoțind mireasa către casa mirelui.

Zăpada acoperise drumurile și totul părea pustiu. Din acest motiv, nuntașilor le era greu să se orienteze și totul devenise o întindere imensă de zăpadă. Chiar și așa, oamenii se distrau, preferând să nu se gândească la ce e mai rău. Doar era nuntă, nu înmormântare! Bărbații se cheliseră și "mânați" de viorile lăutarilor cântau ca și cum ar fi făcut-o în ciuda zgomotului înfiorător al crivățului care parcă zguduia pământul.

În tot acest haos, cu goana nebună a cailor, care alergau prin nămeți chinuți deopotrivă de bice și de crivăț, la un moment dat sania a trecut peste

o brazdă de pământ, iar mireasa a fost aruncată în zăpadă, chiar lângă o movilă. Totul s-a petrecut atât de repede încât nimeni nu a observat episodul. Speriată, fata a început să țipe din toți rărunchii. Și-a tipat... și-a tot tipat... Dar nimeni n-a auzit-o.

Chiuielile de veselie ale nuntașilor și cântecele lăutarilor care întrețineau atmosfera, amestecate cu suierul viscolului, au acoperit strigătele speriate ale tinerei fecioare, astfel încât aceasta a rămas pierdută în zăpadă și ger.

Pe măsură ce trăsura cu alaiul de nuntă se îndepărta frica punea tot mai mult stăpânire pe tânăra mireasă. A început să plângă în hohote la gândul că va cădea pradă lupilor înfometati care dădeau târcoale zonei.

Cum tot răul e spre bine, norocul a făcut ca în apropierea movilei unde a căzut fata să se afle stâna unui cioban. Căinii acestuia, simțind prezența străină, și-au alertat imediat stăpânul. Ciobanul a mers la locul unde era fata și nu mică i-a fost mirarea când a găsit o mireasă! Dar ce mireasă! O frumusețe de fată! A salvat-o imediat, adăpostind-o la stâna sa.

Ciobanul avea și un fiu, un fecior holtei, frumos și destoinic, care s-a îndrăgostit de fată, mireasa noastră uitând repede de mirele cu care urma să se căsătorească. Tânărul ciobănaș avea ochii atât de plini de dragoste, încât i-a furat inima.

În final, mireasa a avut parte de o nuntă, însă cu fiul ciobanului, alesul inimii ei. Cei doi s-au căsătorit și au construit prima casă de pe aceste locuri. Au numit-o Movila Miresii, în amintirea întâmplării care i-a unit.

Și-am încălecat pe-o șă, și v-am spus povestea așa!

Legenda miresii pierdute, cel mai frumos basm al Brăilei

Podul Urișilor

■ amintit încă de acum două secole, de către medicul Carantinei, Podul Urișilor de la Brăila continuă să-i fascineze pe brăileni ■ potrivit legendei, podul ar fi fost construit de uriașii pomeniți în Geneză, care păzesc și astăzi, cu strășnicie, comorile ascunse în bătrânul Danubiu ■ alții spun că împăratul Constantin cel Mare ar fi construit podul antic de la Brăila, în timpul expediției de pedepsire a barbarilor goți ■ mai mult, pe vremea domnitorului Cuza, ceea ce părea a fi o legendă a devenit certitudine: două vase franceze, "Taurus" și "Balcanul", s-au lovit de ruinele vechiului pod, în dreptul Vadului Budurului ■ protopopul Brăilei, Ilie Didicescu, afirma, în urmă cu mai bine de un secol, că urmele podului ar fi fost văzute la suprafața apei, când Dunărea era scăzută ■ oricare ar fi adevărul istoric, pescarii ocolesc zona, din pricina anafoarelor, dar și a "uriașilor care păzesc comorile" de altădată, scufundate în apele fluviului, de frică să nu fie trași în adâncuri, cu bărci cu tot

Marian GHEORGHE

Dacă generațiile de astăzi și-au văzut visul cu ochii și se pot lăuda cu al treilea pod ca mărime din Europa, inaugurat, anul acesta, cu mare fast, străbunii noștri au moștenit Legenda Podului Urișilor de la Brăila, pe care au dus-o mai departe, făcându-ne să ne întrebăm dacă nu cumva, în urmă cu 2000 de ani, mărșăluiau pe aici trupele împăraților romani ori dacă nu cumva, mai înainte, în timpuri biblice, sălășluiau pe malurile bătrânului fluviu uriașii pomeniți în Geneză.

De aproape două sute de ani, presupusul pod antic de la Brăila a iscat controverse în rândul concitadinilor noștri, iar acum, mai abitar, subiectul a revenit în actualitate. Amintit în scrierile antice, un pod antic ar fi fost ridicat peste Dunăre, în jurul anului 330 după Hristos, de însuși marele împărat Constantin cel Mare, cel deopotrivă cu Apostolii, pe care-l sărbătorim an de an, în luna mai. Ridicat de meșterii romani, podul ar fi fost

comandat de Constantin în timpul expediției de pedepsire a barbarilor goți care prădau frontierele Imperiului. Se spune că mărețul pod ar fi fost chiar mai impunător decât podul lui Apolodor din Damasc, ridicat la porunca împăratului Traian, și că ar fi fost distrus după doar un deceniu.

Multă vreme s-a presupus că existența podului antic de la Brăila ar fi fost doar o legendă, cu toate că romanilor nu le-ar fi fost imposibil să ducă la bun sfârșit un astfel de proiect, iar edificiile lor stau în picioare și după 2000 de ani (vezi Colosseumul, cel construit în secolul I d.H., imediat după căderea Ierusalimului și distrugerea Templului lui Irod). După secole, însă, legendarul pod revine în actualitate. Astfel, un raport de la 1834 al lui Epites, medicul Carantinei Brăila, amintea despre ruinele podului antic ce ieșiseră la iveală odată cu scăderea apelor Dunării, o construcție străveche pe care corăbierii și localnicii o numeau "Podul Urișilor" sau "Podul lui Constantin Împărat". Mai mult, legenda părea să se

confirme pe vremea domnitorului Alexandru Ioan Cuza, când navigatorii semnalau existența unor "taraci", resturi de pod, în apele Dunării, în zona Vadului Budurului, care le dădeau mari bătaii de cap navigatorilor.

Dacă, pentru unii, podul scufundat de la Brăila este doar o legendă urbană perpetuată peste veacuri, pentru alții acesta ar fi opera uriașilor menționați în Geneză (Vechiul Testament), cu mult înainte de Potopul lui Noe. Alții, îi atribuie existența mărețului împărat Constantin cel Mare. Puțini sunt, însă, cei care mai cunosc legenda Podului Urișilor, dar ruinele lui - pe care atâția au jurat că le-au văzut cu ochii lor - au dat locului o reputație stranie. Pescarii spun că aud zgomote nefirești venind din adâncuri, în nopțile fără lună, așa că preferă să nu zăbovească pe-acolo. În plus, aici, anafoarele sunt mai mari, făcute parcă să-i țină la distanță pe curioși, de parcă spiritele uriașilor de odinioară ar păzi încă podul și comoara îngropată acolo din vremuri imemorale.

Corăbiile franceze s-au izbit de ruinele podului

Dincolo de legendă, documentele vechi de un secol și jumătate pomenesc despre ruinele podului antic de la Brăila. Sesizarea în legătură cu acest subiect controversat a fost făcută, culmea, nu de pescari sau de navigatorii români ai vremii, ci de unul francez, cu vastă experiență, care nu s-ar fi lăsat impresionat de povești. În noiembrie 1863, căpitanul vasului (numit bastiment) "Taurus" al companiei imperiale franceze Messageries Maritimes expedia o petiție Prefecturii Brăila, prin care solicita amplasarea unui stâlp (semn) în apele Dunării. Motivul demersului: existența unui vechi pod în ruină, care reprezenta un adevărat pericol pentru corăbii, vapoare și ambarcațiuni. Căpitanul francez afirma, îngrijorat, că două dintre vasele companiei, anume "Taurus" și "Balcanul", s-au izbit de resturile podului antic (numite "taraci" sau "popi"), fiind serios avariate, și că zona trebuie delimitată pentru a evita alte inci-

dente. Sesizarea a fost luată în serios de autorități, iar problema a fost rezolvată în aceeași lună noiembrie.

La rândul ei, Prefectura Brăilei remitea, tot în noiembrie 1863, o adresă municipalității, referindu-se la sesizarea căpitanului vasului francez solicitând, cu acest prilej, înființarea unui stâlp pentru marcarea locului în care se aflau ruinele podului. În Jurnalul municipalității din aceeași perioadă, primarul Brăilei de la acea vreme, C. Berlescu, dispunea înființarea a doi stâlpi (semne) pe malul stâng și drept, pomenind, cu acest prilej, despre "un vechi pod în ruină ce este în apa Dunării", ale cărui resturi se puteau observa când apa fluviului era scăzută.

Amintim aici un alt document pus la dispoziție de Serviciul Județean Brăila al Arhivelor Naționale (SJAN), și anume adresa Căpitaniei Portului Brăila din 17 decembrie 1865, trimisă Primăriei, prin care anunța că se vor scoate stâlpii amplasați în zona ruinelor vechiului pod, din pricina sloiurilor care amenințau să-i distrugă. Potrivit Ștefaniei

Botez, consilier superior în cadrul SJAN Brăila, cu toate că nu există documente cu informații clare despre presupusul pod antic de la Brăila, sesizarea căpitanului vasului francez "Taurus" a fost luată foarte în serios de municipalitate, astfel că, la scurt timp, s-a reușit finalizarea lucrărilor legate de delimitarea ruinelor care reprezentau un real pericol pentru navigație. Potrivit documentelor, lucrarea evaluată la 1.165 lei aur a fost contractată de către antreprenorul Petru Maruli.

Legenda Podului Uriășilor de la Brăila, verificată de autoritățile comuniste

Demn de precizat este faptul că despre legendarul pod antic de la Brăila, sau Podul Uriășilor cum îl numesc documentele de acum două secole, s-a scris nu numai în rapoartele oficiale. Subiectul a fost tratat în lucrări ale unor autori mai mult sau mai puțin avizați încă din secolul XIX, altfel n-am fi știut, probabil, niciodată despre existența lui. Povestea podului străvechi a trezit vii dispute și animozități, iar noi, cei de acum, suntem la fel de fascinați de așa minunăție. Argumentele pro și contra existenței podului n-au întârziat să apară. Să nu uităm, însă, că, de la Potopul lui Noe încoace, s-a dovedit că orice legendă are și un sâmbure de adevăr. Până să fie descoperită, Troia fusese doar un mit pomenit în cărțile de istorie.

Potrivit cărții publicată, în anul 1906, de părintele Ilie Didicescu,

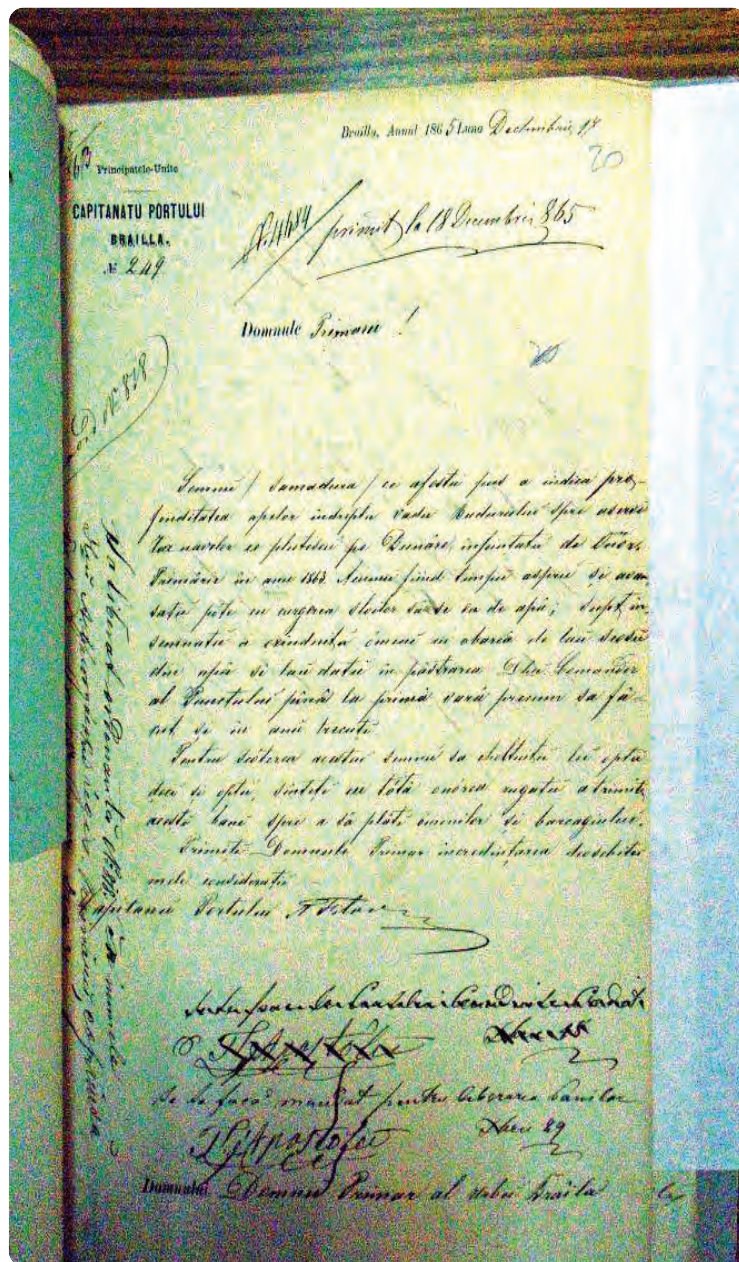
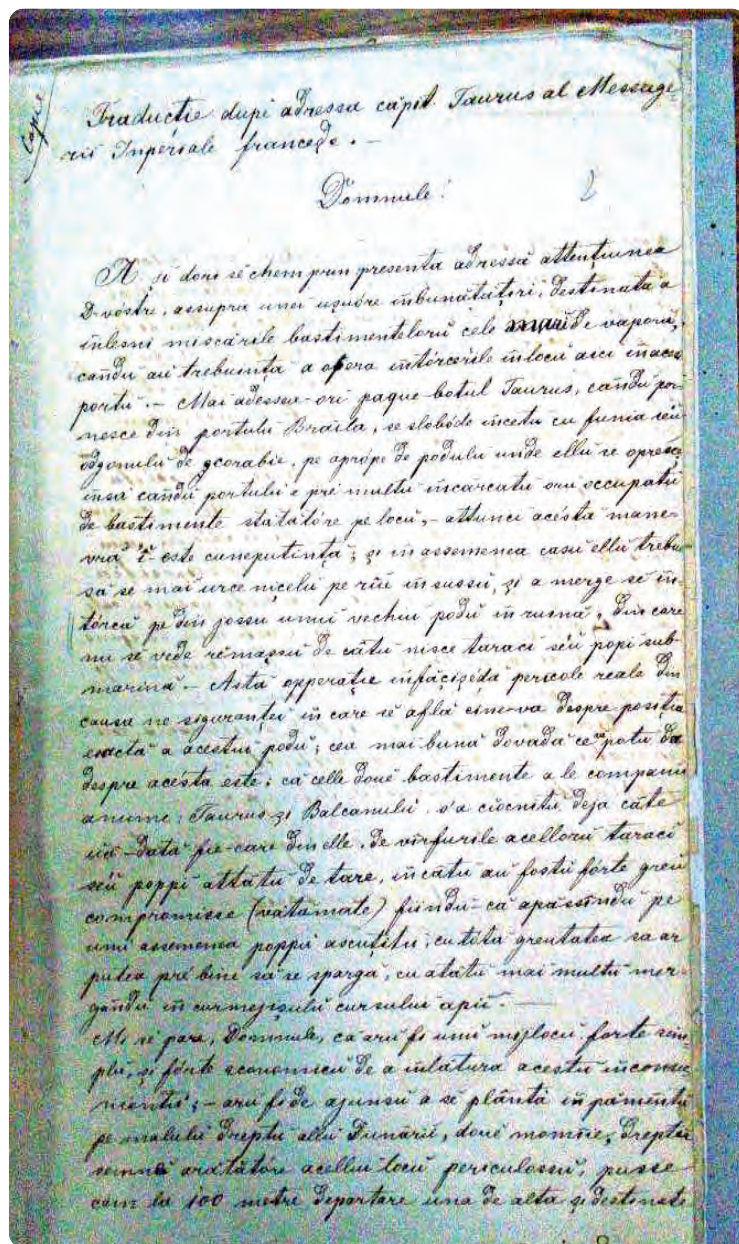
protopopul Brăilei, intitulată "Priviri asupra Istoriei Bisericii Române și orașului și județului Brăila", împăratul Constantin cel Mare - primul împărat creștin din istorie - ar fi cel care a ridicat podul peste Dunăre de la Brăila, în timpul expediției de pedepsire a barbarilor goți. Respectivul pod ar fi fost așezat pe drumul care ducea la vechea cetate antică Troesmis (Iglita). De asemenea, podul ar fi fost distrus, ulterior, de către barbari, odată cu cetatea Troesmis, în anul 340 d. H. Cu acest prilej, părintele Didicescu citează o altă carte, "Dicționarul geografic al județului Brăila", care a văzut lumina tiparului în anul 1894, lucrare de referință în care se afirmă, fără tăgadă, că podul ar fi fost amplasat în partea de S-E a urbei, acolo unde se afla Vadul Budurului (zonă în care s-au descoperit, de altfel, vestigii antice, de către arheologii brăileni). Cităm din lucrarea protopopului Ilie Didicescu: "Bătrânii spun că, altădată, urmele podului se vedeau la suprafața apei, când Dunărea era scăzută și că unii au mâncat deasupra piciorului de pod". Aceeași afirmație fusese consemnată și la anul 1834, deci cu aproape un secol înainte. Mai mult, potrivit lucrării amintite, în anii 1882 și 1886, ing. C. S. Budeanu, din cadrul Primăriei Municipiului Brăila, a făcut sondaje în zona presupusului pod antic. Cu acest prilej, inginerul brăilean ar fi descoperit structuri ale vechiului pod roman. Alt inginer din cadrul primăriei, Rigal, ar fi descoperit, la rândul său, urmele

podului antic roman pe când scotea nisip pentru pavajul orașului.

Un alt brăilean de vază, Vasile M. Sassu, amintea, în anul 1941, despre vechiul pod antic care ar fi fost construit pe malul Dunării, la Brăila. Sassu consemna, însă, în aceeași lucrare, și afirmația marelui geolog Gh. M. Murgoci, care a precizat că, de fapt, navigația ar fi fost împiedicată nu de urmele unui picior de pod, ci de niște stânci (popine) de pe fundul Dunării, prelungiri ale Munților Măcinului.

Mai mult, pornind de la legenda podului roman de la Brăila, numit și Podul Uriășilor, în anii '70 s-au efectuat ample investigații în zona de S-E a orașului, pe Dunăre, pentru a lămuri, odată pentru totdeauna, povestea podului. Nu s-au descoperit, însă, urme ale construcției antice, în ciuda celor afirmate de înaintașii noștri. Sau nu au putut fi descoperite. Demersul ne-a fost confirmat, în urmă cu câțiva ani, de prof. Nicolae Mocioiu, fostul director al Arhivelor Naționale Brăila, care a fost prezent la fața locului și a participat la investigațiile inițiate de autorități.

Legenda podului de la Brăila n-a dispărut, însă, odată cu investigațiile întreprinse de autoritățile comuniste sau negările constante ale unor cercetători avizați. Și asta pentru că misterele Brăilei continuă să ne fascineze, fie că este vorba de comorile îngropate de turci, de hrube, de banditul Terente sau de Podul Uriășilor.

Legenda lui Terente. Recompensă de 200.000 de lei pusă pe capul „Regelui Bălților“

Marian GHEORGHE

Răufăcător și personaj de film, violator și amoret, haiduc modern, justițiar și criminal pe al cărui cap se pusese, la un moment dat, uriașă recompensă de 200.000 de lei - după ce terorizase Tulcea și Brăila - căutat de o armată de jandarmi și de polițiști în toată România, dar și în Serbia, Bulgaria și Grecia, unde, vreme de trei ani, a ucis și a jefuit fără milă, ajutat de acoliții săi, lipoveanul Terente, din Carcaliu, supranumit "Regele Bălților", a ținut ani la rând prima pagină a ziarelor din perioada interbelică, iar faptele sale, reinterpretate cu meșteșug, au ajuns să fie cântate de rapsozi populari și să fie povestite în toată Europa. Ultimul rapsod al Baladei lui Terente, Nea Nicu Țiganu, lăutar de la Tichilești, s-a stins din viață în urmă cu câțiva ani, la venerabila vârstă de 90 de ani, ducând cu sine amintirea lui Terente, banditul urmărit, la un moment dat, de 500 de soldați, prin smârcurile Bălții Brăilei, dar și de jandarmi, polițiști și agenți ai Siguranței Statului. Legenda lui Terente, întreținută de vechile tabloide, dar și de mărturiile celor care l-au cunoscut (și ale căror declarații se află azi la Arhivele Naționale) va dăinui atâta vreme cât va exista Brăila.

Poteră pentru prinderea banditului Terente

Născut în satul Carcaliu, din județul Tulcea, Ștefan Vasali, devenit ulterior Terente, spaima fecioarelor și a bogătașilor de odinioară, a dus o viață de nelegiuit abia după ce a experimentat două căsnicii eșuate, sfârșind în chip tragic în anul 1927, după ce fusese surprins de jandarmi. Potrivit documentelor aflate la Arhivele Statului - SJAN Brăila, pe urmele lipoveanului care, dintr-un pescar la locul lui ajunsese bandit la drumul mare, atacând și jefuind fără milă bărcile pescarilor și vasele comerciale de pe Dunăre, primării și posturi de jandarmi, se aflau toate instituțiile statului

de la Brăila și Tulcea: Siguranța Statului, Prefectura Poliției, Comandamentul Grănicerilor și al Jandarmeriei, Pescăriile, ba chiar și Armata.

Frica de banditul Terente era așa de mare, încât, la 25 iulie 1924, prim-procurorul Brăilei îi propunea prefectului ca recompensa de 50.000 de lei, pusă pe capul lui, să fie depusă la o bancă, în contul celui care-l va preda autorităților, ca să nu se cunoască numele "trădătorului", mai ales că "Regele Bălților" avea mai mulți complici, la fel de răi ca și el. Numele lui Terente era cap de listă în dosarul pe care scria "Indivizi urmăriți, izgoniți sau expulzați din țară - comuniști și spioni", aflat la Prefectura Brăilei, în anul 1924. Potrivit documentelor, la un moment dat, li se cerea grănicerilor vase cu armament la bord pentru căutarea banditului "care terorizează lumea, omorând și jefuind persoanele ce le prind". Se formează chiar un perimetru de 360 de kilometri în jurul Brăilei și Măcinului, care este declarat "zonă de război", Concomitent, autoritățile din Tulcea le solicitau ajutor brăilenilor, inclusiv Brigăzii de Siguranță de la Brăila.

În noaptea de 13/14 iulie 1924, banda lui Terente a atacat Postul de Jandarmi Carcaliu, l-a ucis pe șeful de post, plutonierul Bursuc, și pe un localnic, Cazacenco. Tot atunci, bandiții au devastat și au jefuit Primăria și cele trei cărciumi din localitate, răbindu-l grav pe un funcționar care refuzase să le predea casa de bani. Terente avea atunci 29 de ani.

Temutul Terente s-a născut într-o familie de pescari săraci; făcuse armata la Marină, în Primul Război Mondial, se angajase pe un șlep și lucrase în mai multe prăvălii din Brăila, fiind de o istețime ieșită din comun. Era un bărbat înalt, bine făcut și plăcut la înfățișare. Se deghiza ca să nu fie recunoscut și își recruta complicități cu mare băgare de seamă, dintre cei apropiați. Încă din 1924, prefectii din Brăila și Tulcea au tocmnit pote-

re, cu concursul populației și al agenților Pescăriilor Statului și, sprijiniți de agenții Siguranței (SRI-ul interbelic), au pornit pe urmele bandei condusă de temutul Terente. La un moment dat, căutările în Balta Brăilei au fost coordonate de un colonel de armată care avea în subordine vreo 500 de soldați. Li s-au adăugat mai toți bărbații de prin satele aflate pe linia Dunării și care luptaseră fie în Războiul Balcanic, fie în Primul Război Mondial. Aceștia au primit arme și au pornit pe urmele celebrului bandit, organizați în putere. Și astăzi se află, undeva în Insula Fundu Mare, din Balta Brăilei, celebra "Salcie a lui Terente", folosită de temutul răufăcător pe post de ascunzătoare. Salcia a fost identificată încă din perioada interbelică, de sătenii din Tichilești care făcuseră potera pentru prinderea lui Terente.

"În ghearele lui Terente"

Terente a reușit, astfel, să adune o avere impresionantă din tâlhării, atacând fie singur, fie împreună cu banda sa. La un moment dat, l-a atacat și l-a jefuit pe un inginer care avea asupra sa suma de 60.000 de lei, salariile muncitorilor de la o carieră de piatră. În vara anului 1924, banditul răpește două fete de pension virgine, Netty Herșcovici, 17 ani, și Sylvia Bernescu, de 22 de ani, pe care le ține sechestrare timp de o

săptămână. După eliberarea sa, Syvia este convinsă să publice un roman, inspirat de pățania ei, "În ghearele lui Terente", care face mare valvă în presa vremii, fiind mai apoi citit pe nerăsuflăte la Paris. Ziare de prestigiu din toată Europa, ca Daily Express, Corriere della Sera, Neue Freie Presse, din Franța și Ungaria, își trimit reporteri speciali la Brăila, în căutarea lui Terente. La Poșta Centrală din Brăila se primeau nenumărate scrisori de amor pe numele banditului Terente, expediate de femei din toată țara, iar tâlharul era cap de afiș în ziarele Cuvântul și Curierul, care apăreau la Brăila. Culmea, Terente a fost închis de mai multe ori, dar a reușit să evadeze (a doua oară fiind ajutat de o femeie, Didina). Din 1924 și până în 1927, simțindu-se în pericol, traversează Bulgaria, Serbia și Grecia, unde comite jafuri și în jur de 18 crime, pe care le va recunoaște chiar înainte să fie executat. Pozând în "haiduc modern", justițiar local și amant perfect, Terente reușește să-și atragă simpatia publicului, iar femeile din mai toate stările sociale îl caută, în ciuda reputației de criminal și violator.

După ce revine în țară, în anul 1927, răufăcătorul face greșeala de a ataca și de a batjocori, în noaptea de Înviere, familia preotului Filip, din satul natal, Carcaliu, ceea ce atrage furia lipovenilor care, din acel moment,

vor arunca anatema asupra sa. Nici rudele nu-i mai erau alături. În dimineata zilei de 4 iunie, Terente este recunoscut în timp ce se afla într-o barcă pe Dunăre și este rănit de un sergent de jandarmi, care deschide focul asupra sa. Înainte de a fi executat, vestitul Terente împloră milă și li se confesează autorităților. După moartea sa, i se prelevă capul și vestitul falus, care sunt puse în formol și trimise la Institutul Medico-Legal "Dr. Mina Minovici" București.

Faima lui Terente, supranumit "Regele Bălților" încă de pe vremea când era în viață, s-a transmis din generație în generație, iar rapsozii i-au cântat isprăvile. Nea Nicu Țiganu, de la Tichilești, Dumnezeu să-l odihnească, obișnuia să cânte pe la nunți, acompaniat de vioara sa, vestita "Baladă a lui Terente": "Cu Terente nu mai e de trai/ Pe Dunăre se lăsa/ Pe fete le fura/ În pădure le ducea/ Și acolo ce făcea?/ Frumoasă masă-ntindea/ Jandarmii mi-l căuta/ Pe Terente nu-l găsea/ Pe săraci îi ajuta/ Pe chiaburi îi despuia/ Și toți banii le lua..."

Rămas în conștiința colectivă a brăilenilor, lipoveanul Terente pare că nu a murit. Stă ascuns în vreo salcie bătrână, în Baltă, pândindu-și următoarea victimă. Ce mai contează că a fost trădat chiar de ai lui și că i-au pus capul la expoziție domnii de la București?

Codin, fratele de cruce al lui Adrian Zografi

Corina-Andeea PREDA

Către sfârșitul secolului XIX lucra în portul Brăilei un hamal îndeosebi de înalt și de puternic, care se pare că nu avea un chip întocmai frumos. Totuși, el era respectat pentru atributele sale fizice, esențiale în munca unui hamal, care trebuia să încarce și să descarce saci plini cu grâne pe vapoare și corăbii. Călin era numele său, și locuia în una dintre cele mai rău famate mahalale ale Brăilei, mahalaua Comorofca. În aceeași mahala a locuit o vreme și Panait Istrati, pe când era copil. Se pare că cei doi s-ar fi cunoscut, conform muzeografului și editorului operelor istratiene, Zamfir Bălan, iar peste ani, Călin avea să devină, sub condeiul lui Istrati, personajul Codin.

Codin (căci opera poartă numele personajului principal) face parte din ciclul Adrian Zografi, o serie de scrieri pentru care Panait Istrati s-a inspirat din propriile sale experiențe - Adrian Zografi fiind alter-ego-ul în ficțiune al lui Panait Istrati. Pe Codin îl cunoaștem, deci, doar prin ochii de copil de 12 ani ai lui Adrian. Ei fac cunoștință atunci când Adrian, împreună cu mama lui, se mută în Comorofca, se împrietenesc și devin "frați de cruce", deși oamenii din mahala se tem, în general, de Codin. Când epidemia de holeră ajunge în mahala, el are grijă ca Adrian și mama lui să fie în siguranță. Cei trei se retrag, în corturi, alături de Alexe, un alt frate de cruce de-al lui Codin, și de Irina, iubita lui. Dar când acesta află că Irina îl înșală cu Alexe, protagonistul își ucide prietenul și fuge în bălțile din jurul Brăilei. Peste câteva luni, când Adrian și mama lui se vor fi întors deja în mahala, Codin revine plănuiind să-și omoare mama și să-și revendice averea care consideră că i se cuvine. În schimb, când Codin adoarme, bătrâna îi toarnă pe gât doi litri de ulei încins și acesta își găsește, astfel, sfârșitul.

Din punct de vedere moral, Codin este o figură ambiguă până la capăt, iar însăși căutarea unui verdict ar aduce, din punctul meu de vedere, un deserviciu

complexității textului. Motivele pentru care el ar fi un așa-zis personaj "pozitiv" sau "negativ" sunt, fiecare, puternice, plauzibile și relevante. Faptul că ele pot coexista într-un mod coerent este cel puțin surprinzător.

Nivelul de violență al comportamentului lui Codin este imposibil de trecut cu vederea. Dincolo de faptul că este un uci-gaș și un bătaus, protagonistul își persecută mama, pe care nu o lasă să doarmă în casă, o aruncă în stradă în fiecare noapte. Totuși, el este un personaj capabil de multă compasiune și de multă gingășie, chiar recunoscând, la un moment dat, în fața lui Adrian: "Și eu sunt slab!". Codin condamnă vehement, de exemplu, faptul că, în port, vâtaful le oferă de lucru doar hamalilor "cari îl linguesc și îl plătesc să bea" și se folosește de forța sa fizică pentru a se asigura că și hamalii mai slabi au ce munci. El e, pe deasupra, devotat și loial, face tot ce îi stă în putere ca să îi salveze pe Adrian și pe mama lui atunci când izbucnește epidemia de holeră, dar se așteaptă la aceeași loialitate din partea celor din jurul lui.

Această ambiguitate care

impregnează întreaga poveste a lui Codin deschide posibile conversații despre dreptate și iubire. Pe parcurs, aflăm că multe din comportamentele violente ale lui Codin sunt reacții la mediul înconjurător - ceea ce nu le scuză, dar, contextualizându-le, le nuantează. Pe de o parte, protagonistul locuiește într-un spațiu cu un cod moral în afara normei sociale. Despre Comorofca se zice că era "singura mahala în care poliția nu îndrăznea niciodată să pătrundă noaptea". Codin pare că nu are altă alegere decât să răspundă, la rândul lui, prin "lentila" unei moralități alternative, pe care și-o definește pe cont propriu. Atunci când răspunsul pare imposibil, se retrage în bălțile din jurul Brăilei, care sunt tot un spațiu eliberat de convenții sociale. (De altfel, Panait Istrati nu este primul scriitor care să înțeleagă astfel mahalalele, iar în bălțile Brăilei urma să se

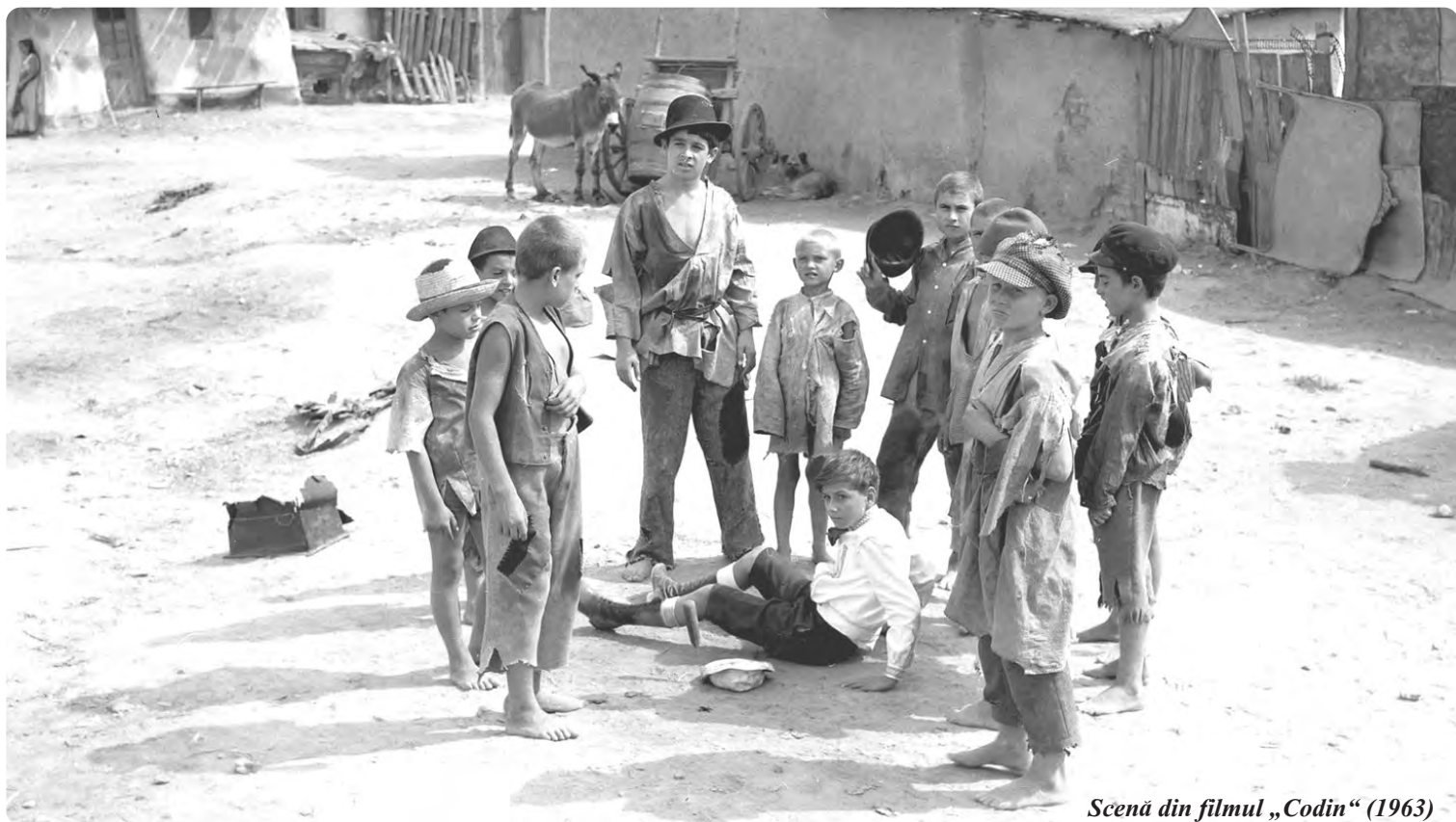
nască, la câteva decenii după moartea lui Codin, legenda lui Terente, o altă figură cu o moralitate dubitabilă). Relația tumultuoasă cu mama lui e, printre altele, rezultatul copilăriei lui. Părinții l-au trimis la muncă de mic, în ciuda faptului că familia avea o situație materială bună, și îi lua toți banii pe care îi câștiga. Prin violență, el răspunde la nedreptate.

Pe de altă parte, violența e un răspuns și la ceea ce el percepe drept lipsă de iubire, căci protagonistul are așteptări mari de la iubire. În dimineața în care Adrian îl însoțește în port și îl întreabă dacă e mulțumit pentru faptul că ajută hamalii cărora le e greu să găsească de muncă, el îi răspunde: "Binele pe care-l faci, nu înseamnă nimic, fiindcă dragostea interesată nu ține de cald! Așa că nu mă iubește nimeni!". Un alt moment revelator în acest sens este ritualul prin care cei doi

devin "frați de cruce", poate cel mai intens episod din punct de vedere emoțional din întreaga nuvelă. La adăpostul florei dese din bălți, Codin îi povestește lui Adrian cum a comis prima crimă după ce și-a pierdut încrederea în primul său frate de cruce. Atunci, spune el, a ajuns la concluzia că "oamenii nu știu să iubească", afirmând, imediat după, că "oamenii nu știu să facă dreptate". Codin echivalează, deci, iubirea cu dreptatea. Când își găsește sfârșitul, el se confesează: "(...) deși viața mi-a fost ticăloasă, să știi că totdeauna am căutat să fac binele. Dar n-am întâlnit decât răutate!"

L-am privit pe Codin ca pe un soi de haiduc care, deși cunoaște îndeaproape lumea, rămâne un idealist. În încercarea de a-și trăi viața ghidat de propriile lui principii imperfecte, lasă în urmă, deopotrivă, mult bine și mult rău.

Scenă din filmul „Codin” (1963)

Scenă din filmul „Codin” (1963)

Când spui Brăila, spui arhitectură, Dunăre, cultură și... fete superbe. Mitul frumuseții feminine din Brăila a început să fie răspândit în secolul XIX. La acea vreme, Brăila era un oraș cosmopolit, unde locuiau în armonie multe etnii. Un recensământ de la 1891 arăta că, la Brăila, doar 65% din populație era de origine română, restul fiind reprezentată de alte etnii: greci, unguri, bulgari, evrei, austrieci, ruși, germani și turci, dar în oraș locuiau și locuitori de etnie franceză, engleză, elvețiană, plus macedoneni, albanezi, tătari, ucraineni, croați și romi. Potrivit unora, tocmai acest "cocktail multiethnic" ar fi răspunzător pentru frumusețea din prezent a brăilencelor.

Mitul despre frumoasele orașului de la Dunăre a fost valorificat atât în balade populare, cântate de lăutarii brăileni, cât și în creația literară de excepție a lui Panait Istrati - "Chira Chiralina". Acest personaj, Chira Chiralina, a devenit ulterior un simbol legendar al Brăilei.

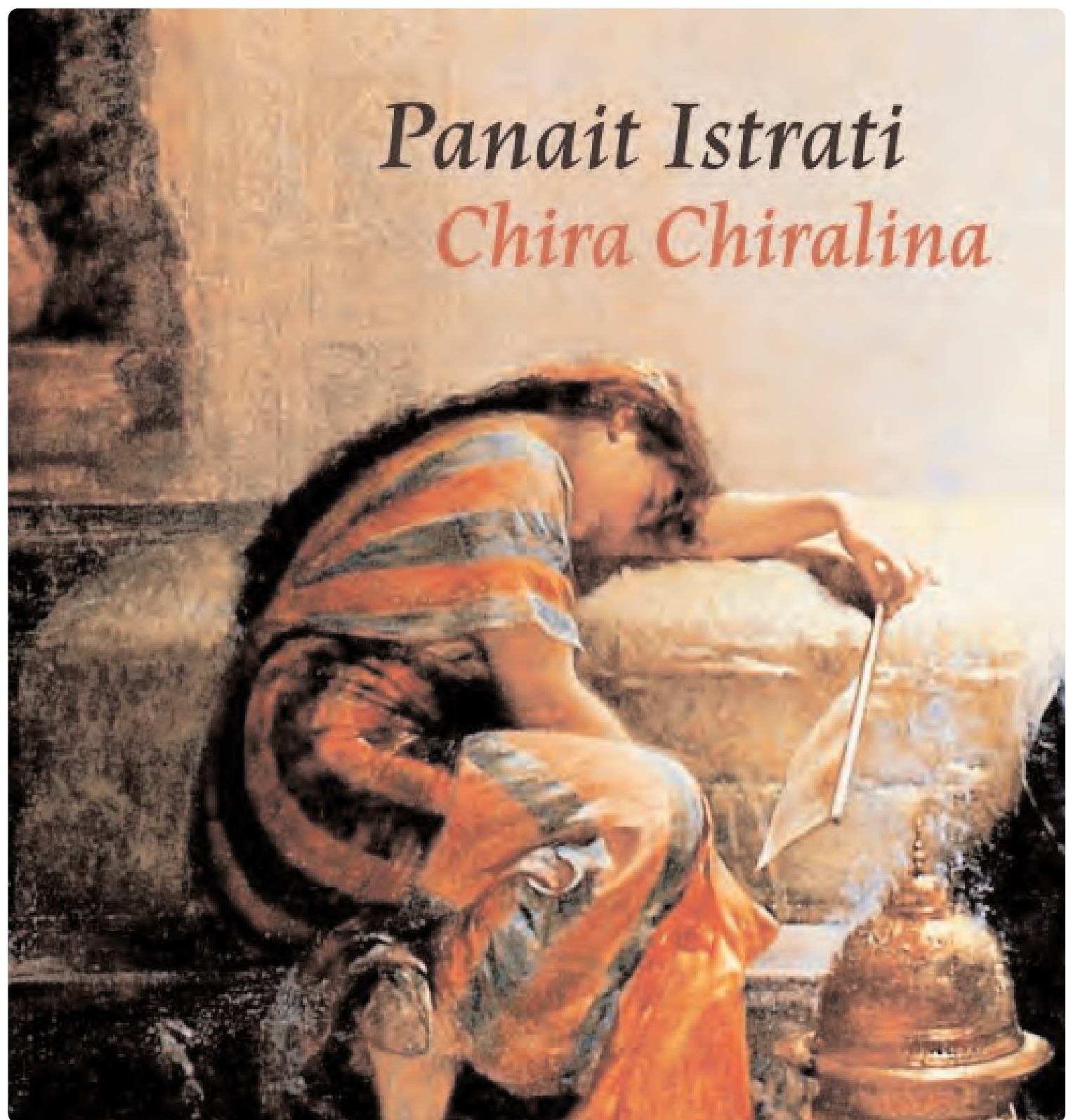
Mai întâi a fost balada

Despre Chira Chiralina și frumusețea femeilor din Brăila se vorbește prima dată în folclorul românesc, mai exact în "legendele dunărene" sau baladele populare cântate de lăutarii brăileni în secolul XIX și începutul secolului XX. În total au fost culese 16 variante de către 16 culegători (între care 8 culese între anii 1965-1969, dovadă peremptorie a vitalității acestei capodopere folclorice). Balada "Chira Chiralina" s-a bucurat de o largă răspândire în Muntenia, dar și în Banat, Oltenia, Dobrogea sau Vrancea, neputându-se cunoaște numele creatorului inițial. Se pare însă că prima variantă publicată a fost culeasă de Vasile Alecsandri, în 1853, balada fiind intitulată "Kira", devenind și una dintre cele mai cunoscute. O altă variantă celebră este cea a primului interpret cunoscut, Petrea Crețul Șolcan din comuna Viziru, "lăutarul Brăilei", scrisă în ziua de 9 august 1883, la Lacul-Sărat.

În toate formele, Chira Chiralina reprezintă drama ființei tinere și frumoase, care cade victimă răpitorului străin. La începutul fiecărui cântec apare și descrierea eroinei noastre: "mândră și frumoasă"; "frumușică zână"; "Chira Chiralina/ Frumoasa copilă/ Floare din grădină"; "Kira cea frumoasă/ Fată drăgăstoasă/ Care-mi întrecea/ În frumusețea sa/ Soarele și luna"; "Tinerea zambilă/ Floare din grădină/ Cu ochi de măsline"; "Chiră Chiralină/ Frumușică zână/ Tânără zambilă/ Floare din grădină/ Chira brăilencilor/ Și-a gălătenilor".

De frumusețea Chirei se îndrăgostește și un arap "negru și buzat/ Cu solzi mari pe cap/ Ca

Chira Chiralina - simbolul frumuseții feminine

solzii de crap" (n.r. - arap înseamnă om cu părul și pielea de culoare neagră). Acesta încearcă s-o cucerească pe fată promițându-i o viață plină de bogății: "Ghelai tu cu mine/ Că te-oi purta bine/ Și eu ți-oi lua/ Rochiță cu zale/ Lăsată pe șale/ Rochiță în bolduri/ Lăsată pe solduri/ Și paftale mari/ Cu mărgăritari/ Și paftale mici/ Tot de irmilici".

Chira pare imună la "oferta"

arapului: "Dar Kira-mi râdea/ Și nu-l asculta/ De casă-și vedea". Fata nu și-l dorea de iubit, considerând că apropierea celor doi ar fi ca și cum s-ar uni "șerbi cu floricele", "urși cu căprioare" sau "nouri cu soare".

Supărat că nu cedează rugămintilor și că nu se lasă impresionată de "momelile" de mare lux, arapul o răpește pe Chira și o duce pe barca sa, unde o leagă "de vârf de catarg".

Frații ei, descriși în balade ca fiind "hoții Brăilei" și "șerpii Dunărei", urmăresc barca și, cunoscând apele, reușesc să își salveze sora, având grijă să îi dea o lecție arapului: "Pe-Arap îl umfla/ Și-n Dunăre-l da".

Dacă până în acest punct toate variantele baladei merg pe același fir narativ, finalul este diferit. Spre exemplu, în varianta lui Vasile Alecsandri din 1853, deznodământul este tragic.

Frații Chirei cred că aceasta a vrut să fugă cu arapul. Deși Chira mărturisește că este nevino-vată ca apa curată, aceștia nu îi dau crezare și o pedepsesc, hotărând să o ardă de vie. În varianta cea mai frumoasă, cea a lui G. Dem. Teodorescu, culeasă de la Petrea Crețul Șolcan (1883), finalul este fericit. După ce este salvată de frații ei, ajunsă acasă, mama Chirei caută să o mărite cu "alesul inimii". Iar

Chira alege "Un voinicel nalt/ Nalt și sprâncenat/ Având semnișor/ Numit Nenisor". Mai există și o variantă a baladei, cea mai dezvoltată de altfel (513 versuri), care se încheie cu sinuciderea eroinei siluite de arap.

Din variantele cunoscute și cercetate de specialiști, 8 balade, culese în secolul al XIX-lea, au un final tragic, urmând prototipul Vasile Alecsandri, în timp ce baladele culese în secolul XX se încheie într-o manieră optimistă.

De la baladă la povestea lui Panait Istrati ce a făcut legenda Chirei celebră în toată Europa

Dacă baladele populare au făcut legenda Chirei Chiralina cunoscută în mai toate regiunile țării, cântecul va intra în conștiința publicului și va căpăta faimă internațională odată cu apariția în 1924, la Paris, a nuvelei "Kyra Kyralina" de Panait Istrati, cu prefața lui Romain Rolland. Nu mai puțin de 2.000 de exemplare din ediția princeps au fost trimise în țară și s-au vândut în librăriile bucureștene într-un timp record, devenind o carte-eveniment, un adevărat best-seller al vremii. Ulterior, în câțiva ani, opera istratiană va fi tradusă în mai multe limbi, lucru ce va face cunoscut numele scriitorului în toată Europa și, odată cu el, al Brăilei și al legendei frumoasei Chira Chiralina.

Spre deosebire de balade, în care Chira este o eroină castă, cartea lui Panait Istrati, de mare succes, popularizează o fascinantă faptură de curtezană, total îndepărtată de prototipul folcloric, dar pe gustul erotismului epocii. Chira este în viziunea autorului "o ființă iradiind tinerețe și dor de viață, pasionată de dragoste, voluptuoasă, firească și misterioasă ca însăși natura". O "nebunată, șereată", "cu năsușorul cam încovoiat, cu bărbia ascuțită, cu două gropițe în care zeul dragostei pictase două alunițe aproape simetrice". Era "întruchiparea frumuseții perfecte și a bucuriei de a trăi".

Chira moștenește frumusețea de la mama sa, o femeie la fel de frumoasă și senzuală, trăsăturile acestora fiind o combinație rezultată în urma contopirii mai multor etnii: turci, ruși și greci.

"Frumusețea acestor două femei, nu era alta care să le-o întrecă. Aveau păr de aur lung până la călcâie, pielea obrazului albă, sprâncenele, genele, ochii negri ca abanosul".

"Mama și Chira erau frumoase de te-nnebuneau. Rochia le strângea talia de le-ai fi trecut-o printr-un inel. Sâni - rotunzi ca doi pepenași. Părul - răsfirat din belsug pe spate și pe umerii goi. Pe frunte aveau o panglică de un roșu aprins, iar genele lungi, clipeau drăcește, parcă pentru a ațâța para flăcărilor din ochii aprinși de patimi".

Mama este cea care o inițiază pe Chira în tainele iubirii libere, iar casa în care acestea locuiesc devine un loc al plăcerilor. Bărbații erau tratați regeste iar în schimb le copleșeau pe cele două femei cu atenții. În schimb, pentru toate aceste plăceri cele două plăteau un "tribut" scump, cu bătaii crunte din partea tatălui Chirei și a fratelui mai mare.

Tot frumusețea Chirei o va costa și libertatea. Miezul baladei se regăsește în cartea lui Istrati în răpirea Chirei de către bogatul turc Nazim Efendi, proprietar de corăbii și furnizor de marfă pentru haremurii, adică proxenet, dacă ar fi să ne raportăm în terminologia actuală. Sătulă să fie chinuită de tatăl și fratele ei mai mare, Chira visează să plece. Are încredere că turcul Nazim Efendi o va ajuta, mai ales că îl privește pe acesta ca pe un tată. Iar el îi promite că își va găsi libertatea în Istanbul, dar în realitate va fi vândută unui harem. Deși fratele ei mai mic o caută ani la rând, Chira nu va mai fi de găsit.

După apariția nuvelei semnată de Panait Istrati, asocierea între o Brăilă înfloritoare și cântecul Chirei se va generaliza, Chira Chiralina devenind "patroana eponimă a Brăilei de altădată" ("cetatea Chirei Chiralina", "sirena Dunării"). Iar Brăila lui Panait Istrati va căpăta faimă de oraș deopotrivă misterios și cosmopolit.

***„Chira Chiralina e prima mea operă și-mi rămâne scumpă între toate... Și poate că azi plângem amândoi pe ruinele unor năzuinți cari ne-au fost deopotrivă de scumpe...”
(Panait ISTRATI)***

Chira Chiralina, un simbol puternic și în prezent

Legenda Chirei Chiralina a avut un ecou atât de puternic încât este și în prezent un simbol al orașului de la Dunăre. În Brăila există un Festival Național de Folk ce poartă numele "Chira Chiralina", organizat de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale (Centrul de Creație) și care anul acesta a ajuns la ediția a XVI-a. De asemenea, există și o navă de agrement botezată astfel, cu care se pot face curse pe Dunăre, dar și un restaurant cu același nume.

O referință la acest simbol se găsește și la Teatrul "Maria Filotti". În urma restaurării din anii '80 a teatrului, Sala Mare a fost împodobită de Măiastra Cortină (autor Val Munteanu), metaforă a Brăilei, cu flori, holde și corăbii, având în centru ochii Chirei Chiralina, efluvii artistice încorporate cu fir de aur, de argint și de mătase în peste 800 de nuanțe. De asemenea, tot la Teatrul "Maria Filotti", în stagiunea 1996-1997 s-a jucat și un spectacol numit "Chira Chiralina", poem al feminității și al iubirii, ca și al prieteniei, realizat de inegalabila regizoare Cătălina Buzoianu, care a desprins din carnea operei istratiene aproape 50 de personaje. În 2014, povestea lui Panait Istrati a fost ecranizată în filmul Kyra Kyralina, regia Dan Pița.

Lacu Sărat - o stațiune de legendă

Florentin COMAN

Folosit intensiv în scop curativ și recreativ, în ultimii 150 de ani, de când s-au pus bazele Stațiunii care-i poartă numele, Lacu Sărat este în prezent un cunoscut obiectiv turistic brăilean. Legenda spune că proprietățile curative ale lacului cu apă sărată aflat la câțiva kilometri distanță de Brăila ar fi fost descoperite de oameni cu ajutorul... cailor. Mai exact, cu câteva sute de ani în urmă, pe vremea când Brăila era raia turcească, ocupanții turci ar fi observat cum caii care pășteau pe malul lacului și uneori se afundau în nămolul acestuia scăpau în mod miraculos de bolile care le afectau articulațiile. "Turcii care stăpâneau la vremea aceea tinutul brăilean și-au dat seama că nămolul și apa lacului sărat au proprietăți deosebite, din moment ce caii cu genunchi anchilozati își reveneau după ce se mânjeau cu nămol în timp ce pășteau pe lângă lac. Încă de atunci au fost amenajate mici stabilimente folosite de cei care mergeau să facă băi sau să se ungă cu nămol. Dar nu se poate vorbi despre o stațiune în adevăratul sens al cuvântului. Aceasta a apărut la câțiva zeci de ani după ce Brăila a fost eliberată de turci, mai exact în preajma anului 1870, când Primăria orașului a început

demersurile pentru amenajarea unei stațiuni, în vederea exploatarei eficiente a lacului sărat, din punct de vedere curativ și turistic", ne-a explicat profesorul de istorie dr. Ionel Alexandru, autorul unei cărți dedicate Stațiunii Lacu Sărat.

Așadar, legenda cu caii care le-au deschis ochii oamenilor în privința acestei adevărate comori minerale de lângă Brăila poate fi considerată mai degrabă un adevăr istoric! În ceea ce privește o altă legendă locală, apărută în ultimii ani, cum că lacul ar seca în verile secetoase din cauză că nu mai are cine să-i desfundeze izvoarele subterane, după ce ar fi murit un bătrân, singurul care știa unde se află gurile acelor izvoare, aceasta nu este luată în serios de cercetătorii istorici. Tot profesorul Ionel Alexandru spune că Lacul Sărat s-a format pe un fost braț al Dunării, după ce fluviul și-a mutat cursul, și că, potrivit unor cercetări efectuate de academicianul Gheorghe Munteanu Murgoci, ar fi alimentat constant de izvoare subterane care vin dinspre Râmnicu Sărat și care ar alimenta și alte lacuri cu apă sărată de pe raza județului nostru, cum ar fi cel de la Movila Miresii și cel de la Vișani - Căineni Băi.

În ceea ce privește istoria Stațiunii Lacu Sărat, aceasta a luat ființă în preajma anului

1870 și s-a dezvoltat constant până la începutul secolului XX. Înainte de Primul Război Mondial, stațiunea de lângă Brăila era cea mai importantă din România Mică, având un număr de vizitatori net superior față de alte stațiuni cunoscute la acea vreme, precum Slănic Moldova sau Govora. În 1899 s-a inaugurat prima linie de tramvai construită în afara unei localități din România, fiind vorba despre linia care lega orașul Brăila cu Stațiunea Lacu Sărat, în lungime de circa 8 kilometri.

Profesorul Ionel Alexandru spune că perioada de glorie a fost atinsă între cele două războaie mondiale când faima puterii tămăduitoare a lacului era atât de mare, iar stațiunea era atât de cochetă încât aflulul de turiști din țară și străinătate atinsese cote greu de controlat. Numărul uriaș de vizitatori a determinat autoritățile vremii să se ia măsura limitării dreptului brăilenilor de a efectua băi. Astfel, ca să rămână loc pentru turiști, în anii '20 ai secolului trecut localnicilor li s-a stabilit un plafon maxim de 1.500 băi reci și 1.500 băi calde pe sezon.

În perioada aceea, stațiunea avea amenajată pe malul lacului o plajă foarte modernă, dotată cu construcții de lemn pentru cabine de schimb haine, cu terasă pentru răcoritoare, cu spații de joacă pentru copii, cu umbrele,

sezlonguri, precum și bazine amenajate în lac. Lângă plajă, aleea principală a stațiunii era străjuită de copaci cu coroana bogată, iar tramvaiul care venea dinspre Brăila înconjură un superb rondou cu flori. De ambele părți ale aleii erau amplasate construcții bine armonizate, cu regim de înălțime parter plus etaj și mansarde de tip franțuzesc, cu donjoane sau foișoare în colțuri sau în axul clădirii, cu ferestre înalte și balcoane franțuzești sau cu dantelărie de fier forjat. Posibilitățile de distracție erau numeroase și selecte: restaurantul Casino, Bazarul Elitei, Marele Restaurant Principesa Maria, Restaurantul Vila Regală, Restaurantul Englez sunt doar câteva dintre locațiile cu mare vogă în epocă. Totodată, stațiunea avea o viață culturală și socială proprie, aici fiind editate, în sezonul estival două ziare cu apariție cotidiană: Cura și Curierul Lacului Sărat.

Decăderea a început după cel De-al Doilea Război Mondial, când stațiunea a fost folosită ca loc de cazare pentru trupele de ocupație sovietice. Soldații ruși au distrus majoritatea clădirilor, iar stațiunea a intrat într-un con de umbră, fiind revigorată după circa 20 de ani, mai exact în anii '60 - '70, când regimul comunist a construit câteva baze de tratament noi, unde veneau în conce-

dii cu precădere muncitori din agricultură, membri ai cooperativelor agricole de producție.

După 1990, stațiunea a intrat din nou într-o perioadă de regres, investițiile lăsându-se așteptate pe fondul disputei duse în instanță de Primăriile Brăila și Chiscani, fiecare dintre acestea susținând că Lacu Sărat se află pe teritoriul său administrativ. Până la urmă, instanțele de judecată au dat dreptate comunei Chiscani, care a câștigat astfel dreptul de a administra Stațiunea Lacu Sărat. Cum "căciula" s-a dovedit prea mare pentru Primăria Chiscani, investițiile în reabilitarea și modernizarea stațiunii s-au mai lăsat așteptate câțiva ani. Ele au demarat abia în 2022, după ce, în prealabil, Primăria Brăila și Primăria Chiscani au făcut pace, fiind de acord să facă o asociație, în care a fost inclus și Consiliul Județean. Prima operațiune derulată de Asociația de Cooperare și Parteneriat Local pentru Dezvoltarea Stațiunii Lacul Sărat a constat în asfaltarea aleilor din stațiune, următoarele investiții urmărind reabilitarea spațiilor verzi dar și amenajarea unui parc de joacă pentru copii. Între timp, și investitorii privați au început să amenajeze facilități moderne pentru relaxare și tratament, care deja sunt funcționale.

La noi, la Brăila, la Tanti Elvira! Prostituatele, sub controlul strict al Primăriei

Florentin COMAN

În urmă cu o sută de ani, când portul Brăila era atât de prosper încât chiar și hamalii de la munca de jos își permiteau să joace barbut pe napoleoni din aur, prostituția era în floare, iar femeile ușoare nu duceau lipsă de clienți printre localnici dar mai ales printre marinarii străini care ajungeau aici cu sutele în fiecare zi. Atât de mare era fenomenul prostituției în epocă încât unul dintre simbolurile Brăilei, cunoscut și în zilele noastre, a rămas celebra Tanti Elvira, o matroană de bordel care a reușit să se impună în bransă timp de câțiva ani. Se spune că stabilimentul ei era preferatul marinariilor, pentru că prețurile erau mai mici decât în alte părți și pentru că nici nu prea se respectau regulile impuse de autoritățile orașului. Potrivit profesorului de istorie brăilean Ionel Alexandru, Elvira - cea care a inspirat cântecul "La noi la Brăila, la Tanti Elvira/ Ușor se câștigă lira" - s-a născut în Brăila, însă ambii părinți erau greci. În tinerețe a practicat prostituția, iar la vârsta maturității a devenit matroană, știind cum să-și conducă afacerea în așa fel încât să scoată profit cât mai mare. Ar fi ajutat-o și faptul că stabilimentul ei se afla pe strada Neagră, în vechiul cartier grecesc al orașului. În perioada interbelică, autoritățile brăilene aveau în evidență circa 200 de astfel de stabilimente. Cele mai multe erau concentrate pe Str. Roșie și Str. Neagră, ce și-au obținut denumirea tocmai datorită bordelurilor ce figurau acolo. Brăilenii mai în vârstă, care au prins acele vremuri, povesteau în urmă cu câțiva ani că la fiecare stabiliment se afla un felinar roșu. Dacă era aprins, prostituatele dinăuntru erau libere și puteau primi clienți, dacă era stins, însemna că toate camerele sunt ocupate. Se spune că pe strada Roșie, felinarele stăteau mai mult aprinse, fiindcă fetele erau cam urâte și nu prea atrăgeau mușterii. În schimb, pe Str. Neagră felinarele erau stinse aproape permanent, fiindcă prostituatele erau mai frumoase, deci mai solicitate. Din cauza întinericului care domnea acolo, strada și-a căpătat denumirea de "Neagră". Cele două străzi există și în prezent, având aceeași

denumire. Strada Neagră se intersectează cu strada Împăratul Traian, iar strada Roșie se află undeva în zona Liceului "Iorga", având ieșire spre Calea Călărașilor. În prezent, pe fațadele clădirilor de pe aceste străzi nu mai există niciun felinar.

În urmă cu 100 de ani, deși prostituția era în floare, autoritățile erau foarte stricte în privința respectării unor reguli, iar prostituatele și matroanele care nu țineau cont de aceste reguli nu rămâneau prea mult pe piață. Legenda spune că bordelul celebrei matroane "Tanti Elvira" ar fi fost închis de autorități, tocmai pentru că femeile de acolo prestau servicii către clienți fără a ține o conducă de sănătate și fără a se sinchisi prea mult de igiena personală.

Două vizite medicale pe săptămână

Regulamentul emis de Primăria Brăila, în 1914, demonstrează cât de pragmatice erau autoritățile acelor vremuri. Documentul era intitulat "Regulament pentru privegherea prostituției din orașul Brăila", iar principala menire a acestuia era, după cum se menționează la articolul 1, litera "c", "ca să se oprească lățirea boalelor venerice, prin căutarea urgentă și gratuită a persoanelor de ambele sexe, afectate de asemenea boale" dar și "ca să se întrebuițeze toate mijloacele pentru a opri femeile de a intra în casele de prostituție și să se înlesnească întoarcerea la viața onestă a femeilor aflate în asemenea case". Primăria nu ieșea deloc în pierdere prin aplicarea respectivului regulament. Dimpotrivă, aducea bani frumoși la bugetul local, prin încasarea unor taxe de la matroanele cărora le permitea să își pună casele la dispoziție pentru practicarea prostituției.

Conform singurului exemplar al regulamentului care încă se mai găsește la Serviciului Județean Brăila al Arhivelor Naționale, minorele sub 18 ani nu puteau fi înscrise în categoria prostituatelor. Bărbații nu aveau voie să patroneze case de prostituție. "Se consideră ca casă de prostituție o casă în care locuiesc sau se adună una sau mai multe femei sub patronajul pro-

prietarei sau locatarii acelei case, care e responsabilă pentru paza bunei ordine", se stabilește la articolul 10.

Cel care elibera autorizație pentru înființarea unei "case de prostituție" era primarul orașului. Înainte de a-și da avizul, acesta trebuia să verifice "dacă casa este curată, luminoasă, destul de spațioasă în raport cu numărul femeilor; că dispune de mobilierul necesar, de rufe și unelte indispensabile pentru întreținerea curățeniei".

Primăria le obliga pe femeile prostituate să facă două vizite medicale pe săptămână. Dacă mergeau la Dispensarul municipal, aceste controale erau gratuite. Dacă voiau ca medicii să vină la domiciliul unde își practicau meseria, atunci trebuia ca prostituata, sau patroana casei, să achite anumite taxe către Primărie. Fiecare prostituată avea obligația să țină asupra ei o conducă de sănătate, în care se notau rezultatele controalelor medicale.

Pentru cele care primeau vizita medicului la domiciliu, conducă de sănătate se elibera contracost, cu 3 lei. Cele care mergeau la dispensar, o primeau gratis. Vizitele la domiciliu se taxau de către Primărie cu 10 lei, pentru prostituatele ce locuiau singure, și cu 8 lei, pentru cele care locuiau în casa unei matroane. Dacă erau găsite cu boli venerice, prostituatele erau

obligate să se prezinte imediat la spital, unde erau tratate gratuit, fiind ținute în saloane speciale, separat de femeile onorabile.

În casele de prostituție, regulile de igienă erau stricte: "Toate femeile prostituate vor observa curățenia scrupuloasă. În fiecare cameră a caselor de prostituție și în locuințele femeilor prostituate care locuiesc singure se va afla în totdeauna câte un lighian curat, două vase cu apă curată, săpun și mai multe prosoape", se specifica în articolul 32.

Pentru protejarea minorilor de femeile cu moravuri ușoare, "băeților în etate mai mică de 18 ani nu le este permis a intra în case de prostituție. Femeile care dirij casele de prostituție sunt responsabile pentru executarea acestei prohibițiuni", se menționa în articolul 42 al "Regulamentului pentru privegherea prostituției din orașul Brăila".

Registrul cu prostituate

În registrul cu prostituate, singurul care încă mai există la Arhivele brăilene, figurează circa 20 de practicante ale acestei meserii. Erau tinere de 18 până la 30 de ani, cărora li se afișa câte o fotografie însoțită de date

personale. Din poze, se vedeau a fi femei destul de bine întreținute, semn că ocupația lor le aducea venituri frumoase. Cele mai multe dintre ele erau analfabete, după cum se menționa în registrul. Se mai poate remarca faptul că, în multe cazuri, prostituatele aveau unul sau ambii părinți decedați, astfel explicându-se, probabil, dificultățile materiale care le-au împins spre această ocupație.

În registrul li se mai trecea, pe lângă numele oficial, și porecla sub care erau cunoscute de clienți. De asemenea, figura acolo și adresa unde prestau serviciile sexuale. Ana Covalencu, cu nume de "scenă" Aurica Florescu, presta pe Str. Rahovei, la nr. 169. Elena Croitoru, zisă Lenuta, putea fi găsită pe bulevardul Carol, la nr. 221, în timp ce Stanca Mircioiu, zisă Stela, își avea "baza" pe Str. Cetății, la nr. 15.

Se observă, așadar, că autoritățile acelor vremuri nu se făceau că nu observă fenomenul. Dimpotrivă, îl tolerau în așa fel încât să poată controla acele aspecte ce țineau de sănătatea publică, dar și de protecția femeilor prostituate, încercând totodată să le readucă pe calea cea dreaptă.

Legenda comorilor blestemate ascunse în hrubele Ibrăilei

Marian GHEORGHE

De aproape două sute de ani, brăilenii caută comorile îngropate de turci sau de alți stăpânitori vremelnici în catacombele care se întind, încă, asemenea unui labirint, sub vechea Cetate a Brăilei. Legende despre hrubele construite de turci și despre aurul pe care aceștia l-au ascuns aici în vremuri de restriște s-au transmis din generație în generație, până astăzi, iar documentele vremii pomenesc despre comorile fabuloase găsite în cel mai puternic sistem defensiv construit vreodată de otomani în Țările Române. Vom pomeni doar că, în urmă cu mai bine de 400 de ani, oștenii lui Mihai Viteazul au cucerit Cetatea Brăilei și au luat de aici, ca pradă de război, mai bine de un milion de bani de aur, după ce garnizoana cetății reușise să ducă mare parte din comoară, cu bărcile, peste Dunăre, la Ghecet.

Găleata cu aur și cele 700 de hrube

Trei secole la rând, turcii au adunat birul și bogățiile Țărilor Române la Brăila și le-au trimis, mai apoi, cu corăbiile, la Constantinopol. Nu este de mirare că Brăila a fost asediată fie de munteni, fie de moldoveni, de ruși sau de oștirile

altor imperii care se războiau pe malurile Dunării.

Potrivit arhiviștilor brăileni, la mai bine de 100 de ani de la eliberarea de sub ocupația turcească, în anul 1950, autoritățile comuniste au hotărât să astupe pentru totdeauna hrubele care se întindeau ca un păienjenis la câțiva metri sub pavajul de granit al Brăilei (uneori pe două-trei niveluri!) ca să-i descurajeze pe căutătorii de comori și să șteargă trecutul acestor pământuri binecuvântate, pe motiv că ar reprezenta un pericol pentru imobilele care urmau să se construiască. Să facă loc blocurilor cenușii, ce aduceau mai mult a închisori. Câțiva ani mai târziu, în 1956, Serviciul Tehnic din cadrul Sfatului Popular al Orașului Brăila dădea publicității un referat în care enumera nu mai puțin de 700 de hrube identificate în tot Centrul Istoric al orașului. Multe altele rămăseseră ascunse pe vecie în subteran, din pricina surpărilor.

Legenda aurului turcesc și a comorilor care ies la iveală sub forma unor vâlvătăi, în noaptea Sfântului Gheorghe, nu a pierit, însă, sub șenilele buldozerelor comuniste. Că este așa, o dovedesc întâmplările mai vechi sau mai noi care au fost consemnate

înainte și după 1989.

Cu câțiva ani în urmă, un cunoscut bijutier brăilean, trecut, între timp, la cele veșnice, descendent al unei vechi familii brăilene, povestea că, imediat după lovitura de stat din decembrie 1989, s-a trezit cu un bărbat în atelier. Străinul, vizibil agitat, i-a oferit bijutierului, spre vânzare, o găleată plină cu bani de aur. Omul era pe fugă. I-a spus bijutierului că vrea să vândă iute aurul, pentru că avea nevoie de bani. Vizibil surprins, bijutierul a măsurat din priviri comoara adusă de străin, nevenindu-i să-și creadă ochilor, dar a refuzat tentanta ofertă. Nu pentru că s-ar fi îndoit de calitatea

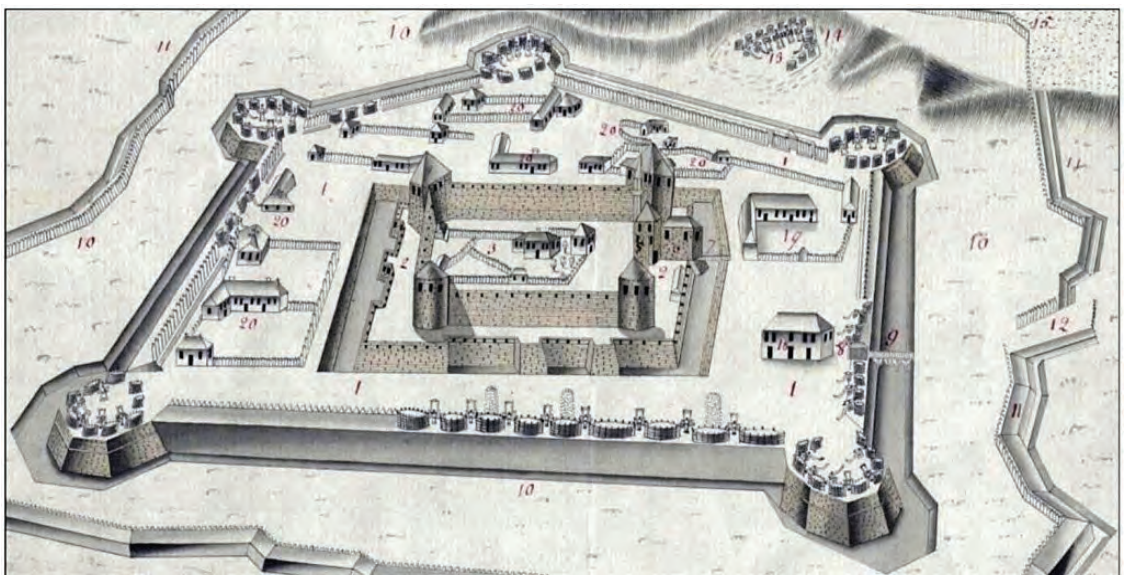
aurului adus de fugar, ci pentru că se temea de ceea ce avea să se întâmple mai departe. Abia fusese împușcat Ceaușescu și oamenii se temeau ca nu cumva să revină comuniștii la putere. Pentru că, dacă ai fi fost prins de milițieni cu atâta aur, ți-ar fi putrezit oasele în pușcărie.

Despre aurul turcesc și despre comorile ascunse în hrube se știe de aproape două sute de ani, de când otomanii au fost bătuti de ruși și siliți să plece din Brăila, la începutul secolului XIX.

Mărturiile arhivelor

Goana după aur și după comorile îngropate de turci e

dovedită și de documentele aflate la Serviciul Județean Brăila al Arhivelor Naționale. Sunt acte scrise de mână în vechiul alfabet chirilic, iar brăilenii care le-au redactat cu mai bine de un secol și jumătate în urmă - oameni de vază, comercianți sau simpli cetățeni - credeau cu tărie în existența lor. Astfel, în anul 1833, Ocârmuirea Județului Brăila (Prefectura) înregistra cererea polcovnicului Parasciva de a i se permite să facă săpături pe drumul Focșanilor, unde presupunea că ar fi fost îngropată o comoară. Polcovnicul era cel mai înalt grad din nou-înființata Gardă națională, corespunzător gradului de

colonel. În același an, autoritățile erau înștiințate în legătură cu găsirea unui vas de lut cu bani, îngropat în șanțul de la magazia fânului din satul Chichinețu. Un an mai târziu, tot la Brăila, era înregistrat raportul Poliției însoțit de cererea lui Constantin Cojocaru sin (fiul lui) Oprea, care solicita permisiunea să sape în via sa de la Baldovinești, "unde bănuia că se află o comoară".

Mai mult, Raportul Subcârmuirii Plasei Bălți, județul Brăila, de la 1834, stipula trimiterea unui împuternicit al Ocârmuirii pentru a merge împreună cu mai mulți localnici din Ciocile "pentru a săpa în câteva locuri din județele Brăila, Buzău și Râmnic, unde bănuiesc a fi îngropate comori". Arhivele vorbesc, de asemenea, de Voicilă Căruțașu, care, la 1835, ar fi găsit o comoară "la drumul de peste deal de la Odaia Pașii", în zona comunei Viziru. Atât de mulți brăileni căutau comorile turcești ascunse în catacombe și râpe, încât, în anul 1836, autoritățile locale solicitau ministerului de interne emiterea unei legi pentru reglementarea căutării comorilor îngropate, "pentru a micșora numărul de persoane care își părăsesc ocupațiile pentru a face săpături". Dar reglementările, în loc să-i potolească, mai mult i-au atârnat pe căutătorii de comori. În 1837, de exemplu, Dumitrache Diamandidi înainta jalbă Ocârmuirii pentru a i se permite să caute o comoară îngropată aproape de poarta mică a orașului.

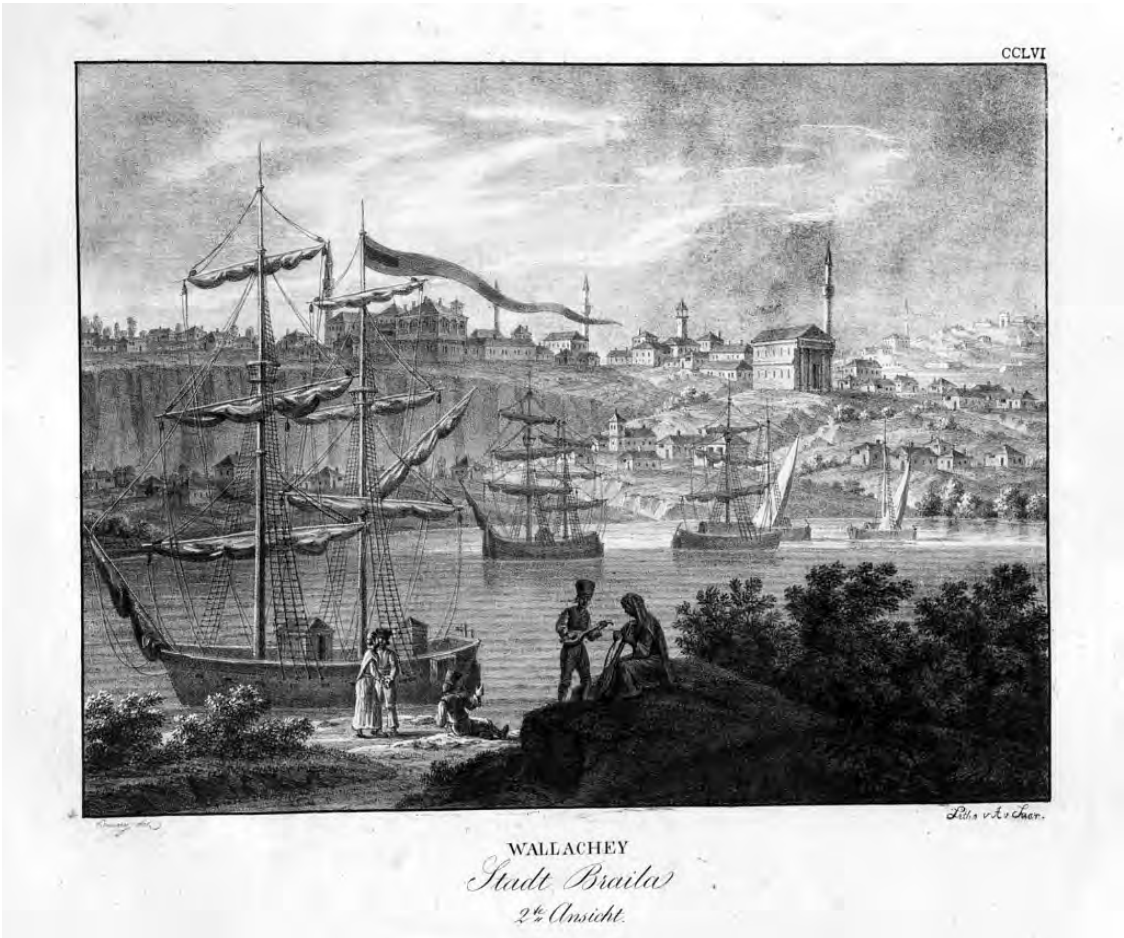
Demnă de amintit este cererea cetățeanului Gheorghe Florescu, care, în urmă cu 150 de ani, la 5 martie 1873, solicita Primăriei Brăila permisiunea pentru a săpa pe Vadul Cazarmii unde, credea el, s-ar fi aflat o comoară. Brăileanul afirma că ar fi văzut o flacără chiar în locul unde s-ar afla comoara și că a zăbovit lângă ea, fascinat, circa 10 minute, până ce s-a domolit vâlvătaia. Dumnezeu știe dacă omul

chiar a găsit comoara sau dacă primarul l-a crezut pe cuvânt. Redăm, însă, mai jos, textul neobișnuitei cereri formulate de Florescu în urmă cu un secol și jumătate:

"D-le Primar, viu a vă aduce la cunoștință: ducându-mă joi seara la spitalul țivil, la bătaia zarurilor, și am zăbovit înăuntru ca la jumătate de oră și ieșind din acel spital mi s-a arătat în Vadul Cazarmii, pe mal, o flacără și, ducându-mă la acea flacără, am stat lângă dânsa ca la 10 minute, până s-a potolit; așa, d-le Primar, viu la dvs. a-mi cere voie a săpa și să-mi dați un om al dvs. spre pază până voi săpa, dacă găsesc ceva, vă rog respectuos. Cu respect, Gh. Florescu".

Legenda comorilor turcești este atât de puternică, încât s-a perpetuat peste secole, fiind povestită "la gura sobei" în satele fostei raiale. La Tichilești, spre exemplu, exista vadul numit "La Comoară", despre care bătrânii povesteau că ar ascunde comori de pe vremea turcilor. Nu puțini au fost aceia care au jurat că au văzut "limbi de foc de jumătate de metru" ieșind din pământ în noaptea Sfântului Gheorghe într-un alt loc, zis "La Cruce", acolo unde, odinioară, se afla o cruce de piatră, pe drumul ce ducea către Călărași.

Unii spun că o comoară turcească ar fi fost găsită în hrube de marele farmacist brăilean Hepites. Alții că Nedelcu P. Chercea, marele filantrop și industriaș, ar fi intrat în posesia unei astfel de comori fabuloase. Un lucru este cert: Legenda comorilor ascunse în catacombele Brăilei, împărtășită prin viu grai, secole la rând, nu va dispărea niciodată. Pentru că Brăila a fost, atâta amar de vreme, orașul unde "curge lapte și miere", cel mai mare port al României Mari, târâmul de legendă al atâtor familii bogate de români, greci, evrei, turci, armeni, bulgari, germani, italieni și ruși lipoveni.

Cetatea Brăilei, dărâmată de 3.000 de salahori

Zidită de sultanul Soliman Magnificul, vechea Cetate a Brăilei a stat de veghe timp de aproape trei secole. Era legată de cel mai sofisticat și mai puternic sistem defensiv construit vreodată de turci la Dunăre: hrubele. Vestitele hrube erau folosite inclusiv pentru transportul pulberii către bateriile celor nouă bastioane care apărau cetatea. Cetatea Brăilei avea cinci rânduri de fortificații, o garnizoană formată din 8.000 de oșteni și peste 200 de guri de foc, atunci când a fost asediată, pentru ultima dată, în anul 1828, de oștile rusești. Documentele spun că trei ani s-au străduit învingătorii să facă una cu pământul Cetatea Ibrailei, folosindu-se de 3.000 de salahori. Mai apoi, au transformat casa de rugăciune din Centrul Vechi în biserică ortodoxă cu hramul Sfântul Mihail. La rândul lor, turcii s-au răzbunat un secol mai târziu, în anul 1917, când au ocupat Brăila, demolând Monumentul din pădurea cu același nume, ridicat în memoria victoriei rusești.

„A nimerit orbul Brăila“. Explicațiile unei expresii folosite de toți românii

Florentin COMAN

"A nimerit orbul Brăila..." este o expresie uzuală a limbii române, folosită adesea ca o încurajare adresată unei persoane care trebuie să plece la drum dar se teme că nu găsește calea. Dar de ce tocmai Brăila? Există mai multe explicații, dintre care se disting două: 1. E un oraș atât de bine sistematizat încât străinii nu se pot rătăci pe străzile sale. 2. Apropierea fonetică între denumirea alfabetului pentru nevăzători Braille (citit Brail) și numele orașului.

Filologii înclină spre varianta asemănării de nume între Brăila și alfabetul Braille. "Inițial s-a crezut că expresia aceasta numea ușurința cu care un străin se poate descurca în Brăila, un oraș cu străzile principale în semicerc și trei-patru străzi radiale. Lingvistul Alexandru Graur a explicat însă că avem de-a face cu o extindere a unei expresii cunoscute în lumea medicală "A cunoscut orbul Braille" care, prin dezvoltarea unei etimologii populare, a ajuns la cunoscuta expresie de azi "A nimerit orbul Brăila", este de părere prof. dr. Viorel Mortu.

Louis Braille, inventatorul sistemului de scriere pentru nevăzători s-a născut în 1809, în Franța. În urma unui accident petrecut la o vârstă fragedă, în atelierul de pielărie al tatălui său, Louis Braille și-a pierdut vederea. La doar 16 ani, Braille avea să inventeze alfabetul care îi poartă numele, ale cărui litere sunt compuse din puncte ieșite în relief, ce pot fi simțite cu ajutorul degetelor. Se pare că alfabetul pentru nevăzători a pătruns destul de repede în Țara Românească, iar orbii care căutau librăriile de unde puteau procura lucrări scrise în acest sistem întrebau "Unde este Braille?", ajungându-se astfel la expresia "A nimerit orbul Brăila".

Nici explicația legată de sistematizarea Brăilei nu este lipsită de teme. Orașul de la Dunăre a fost, practic, reconstruit din temelii începând din 1830, după ce a fost eliberat de armata rusă de sub ocupația turcească, ce dura de mai bine de trei secole. Și a fost făcut în așa fel încât era greu să te rătăcești în el, cu străzi în formă de evantai care pornesc și se opresc la Dunăre, datorită promontoriului semicircular pe

care era așezată vechea vatră a orașului.

"În 1834, a fost definitivat planul de sistematizare făcut din ordinul guvernatorului Pavel Kiseleff, de către baronul austriac Berocyn, arhitect cu grad de căpitan. Planul a fost aprobat de domnitorul Grigore Ghica, în 1835. Conform acestui plan, tot orașul vechi, din fosta raia turcească, a fost demolat. În noul oraș, centrul pornea din ceea ce se numea Piața Centrală, actuala Piața Traian, cu trei străzi radiale: Str. Iași, actuala Calea Galati, ce făcea legătura cu Moldova, Str. Kiseleff, devenită mai târziu Regala, și Calea Călărașilor, care și-a păstrat numele până în prezent. Limita de atunci a orașului se oprea la așa-numitul Bulevard, actualul bulevard Cuza, o arteră largă, semicirculară. Dincolo de aceasta era fostul șanț de apărare, pe care s-a așezat viitoarea stradă Unirii. Pornind de la acest nucleu, sistematizarea orașului a continuat până în 1900, trasându-se străzi concentrice, paralele - Plevnei, Rahovei, Ștefan cel Mare, Mihai Bravu -, care încep și se opresc la Dunăre și care dau o formă unică acestui oraș. În 1900, limita

orașului era trasată de linia de cale ferată", spune profesorul de istorie Alexandru Ionel.

O altă explicație a expresiei "A nimerit orbul Brăila" ține de faima de mare port dunărean pe care o avea orașul la sfârșitul secolului XIX, începutul secolului XX. Astfel, se spune că oricine, chiar și orbii, puteau ajunge la Brăila călcând pe dăra de cereale scursă din carele ce mergeau spre portul de la Dunăre.

Expresia apare și în folclorul bulgar

Expresia "A nimerit orbul în Brăila", culeasă de nenumărați folcloriști din Balcani, prezentă în nu puține culegeri de folclor bulgar, vorbește despre un orb, "nimerit" în Brăila, care rătăcește, însă, calea spre împlinire personală.

Se spune, așadar, că lângă târgul Teteven, se află satul Glojene. În timpul turcilor, un tânăr din Glojene, după obiceiul vremii, a plecat la Brăila să-și încerce norocul. Acolo "a nimerit" ca gazdă un orb, pe care l-a cinstiț și l-a ajutat din destul, pentru ospetie. În cele din urmă, orbul i-a spus taina sa: pe când era

comite în Balcani, a ascuns într-o peșteră șase încărcături de catăr cu arginți și șase cu mone-de de aur. A închis peștera cu o lespede, însemnând-o cu o mână cioplită în piatră. În apropiere, pentru recunoașterea locului, a mai cioplit în stâncă o găină cu pui... Auzind acestea, tânărul din Glojene a pornit iute din Brăila către locurile de baștină și s-a afundat în munți, aflând îndată peștera cu mâna cioplită. A deschis-o și a intrat. Înăuntru a văzut coșuri pline cu aur și argint. Când s-a apropiat de bani, un șarpe urias, cuibărit acolo, l-a mușcat. A ieșit afară cât a putut de repede. A închis intrarea, dar a așezat lespede pe mână cioplită pe dinăuntru. Ajuns acasă, a murit în curând. Nu a mai apucat decât să spună: "Câtă avere am văzut... Puteam să cumpăr cu ea nouă sate...". Orbul "nimerit în Brăila" s-a dovedit a fi, așadar, spre pierzarea lui, chiar dacă taina descoperită părea să-i aducă bogăția și fericirea. Înțelesul expresiei ar fi, prin urmare: să nu te încante ceva nemuncit, oricât ar părea de promițător, aceasta îți poate aduce nefericirea, ori chiar moartea".

Legenda „Casei cu stafii“, impresionantul conac salvat de la ruinare

Florentin COMAN

Clădirea monument istoric situată la intersecția străzii Școlilor cu strada Ana Aslan a intrat recent în reabilitare. S-ar putea spune că este doar una dintre multele case vechi, boierești, cu arhitectură superbă, din Centrul Vechi al Brăilei, care, după ce a fost preluată de un nou proprietar, are șansa să fie scoasă din ruină și readusă la strălucirea de altădată. Aceasta, însă, are în spate o poveste deosebită, care o scoate în evidență față de alte imobile frumoase ale Brăilei de odinioară. Este faimoasa "Casă cu stafii", despre care s-au scris în ultimii ani nenumărate articole și reportaje, obținându-și astfel un loc de frunte în folclorul urban al orașului de la Dunăre.

Povestea a început cu un veac în urmă, pe când Brăila era un oraș cosmopolit, capitala negoțului cu grâne din Europa. Unul dintre cei mai bogați negustori era grecul Nicolachi Mavrocordulas, care nu se sfiise să facă speculații ce ruinaseră mulți colegi de breaslă, dar lui îi dăduseră o avere uriașă.

Mavrocordulas era un bărbat cam de 50 de ani, voinic, cu barba neagră, impunător. Iubea cu patimă vânătoarea și de multe ori își lăsa afacerile pe mâna unor oameni de încredere, pentru a sta cu săptămânile pe câmpurile și prin bălțile Brăilei, în căutare de vânat. Într-o iarnă a plecat la vânătoare de vulpi, dar un viscol năpraznic l-a forțat să se adăpostească în gospodăria unui țăran din satul Însurăței. Aici a cunoscut-o pe Voica, fiica gospodarului, și s-a îndrăgostit nebunește. Fata era de o frumusețe rară și, deși era foarte tânără, i-a plăcut ideea de a pleca la oraș, ca nevastă de boier bogat.

Dupa cum o cerea datina, negustorul a cumpărat-o pe Voica de la tatăl său, a suit-o pe șanie și a plecat cu ea la Brăila. În scurt timp, în inima târgului, grecul a ridicat o casă cum nu s-a mai văzut și s-a stabilit acolo cu Voica, sperând să își trăiască în tihnă zilele, în brațele ei iubitoare, până la adânci bătrâneți.

Câțiva ani au trecut în tihnă și armonie. Până la urmă, însă, diferența de vârstă dintre cei doi avea să își spună cuvântul. Voica s-a lăsat sedusă de un tânăr din lumea bună a Brăilei, consumându-și iubirea pe ascuns. Mavrocordulas a prins de veste și, deși nu-i venea a crede, a hotărât să aștepte adevărul. Într-o zi și-a anunțat nevasta că pleacă la

vânătoare. A ieșit din oraș și s-a oprit la un han, iar când a căzut noaptea s-a întors pe neașteptate acasă.

Era o noapte de iarnă la fel de geroasă ca și aceea în care, cu ani în urmă, se îndrăgostise de soția sa. În iatacul femeii, cumplita bănuială s-a dovedit întemeiată. Pe o blană de urs, în fața șemineului, Voica dormea fericită în brațele unui bărbat. Înnebunit de gelozie, Mavrocordulas a ridicat pușca pregătită pentru sălbăticiuni și a tras spre pieptul iubitei sale soții. Așa a murit Voica. Se spune că grecul i-ar fi zidit trupul într-un perete din subsolul casei. Apoi a plecat din oraș pentru totdeauna, iar mai târziu s-ar fi sinucis de durere, printre străini.

Acum, după zeci de ani, se zvoneste că nimeni nu s-ar încumeta să rămână peste noapte în acest imobil, pentru că o fantomă bânuie prin camere, bătându-i în sperietți pe muritorii care-i ies în cale. Stafia ar fi spiritul unei femei de o frumusețe răpitoare, nimeni alta decât Voica, cea care i-a subjugat inima negustorului grec. După tragedia petrecută în cumplita noapte când a fost prinsă înșelându-l, spiritul ei neîmpăcat ar fi rămas de atunci prins între pereții groși ai conacului, ca o pasăre măiastră captivă într-o colivie eternă.

În urma acestei povești nefericite a rămas impunătoarea casă din centrul Brăilei. De-a lungul vremii, aceasta a adăpostit tot felul de instituții. Pe timpul regimului comunist, aici a funcționat un cămin de bătrâni, și mulți dintre locatari relatau faptul că, în fiecare zi de 20 a lunii, auzeau zgomote ciudate care veneau de niciunde. Unii au spus chiar că ar fi văzut fantoma unei femei frumoase, care se tânguia plutind pe lângă pereți. Între timp, azilul de bătrâni a fost mutat, iar clădirea a fost scoasă la vânzare. Ani de zile, nu s-a încumetat nimeni să o cumpere. Până la urmă și-a găsit, însă, un nou proprietar, care în prezent o renovează. Iar dacă în timpul lucrărilor muncitorii vor găsi zidit într-un perete trupul nefericitei Voica, atunci ceea ce până acum a fost considerată o legendă ar deveni o realitate de netăgăduit a istoriei cosmopolitului nostru oraș. Rămâne așadar de văzut ce surprize ne va oferi șantierul aflat acum în derulare în interiorul "Casei cu stafii".

Vechea Căpitănie

Biserica Greacă

Vizitează

Stațiunea Lacu Sărat

Podul „Brăilei“

Brăila!

Centrul Cultural „Nicăpetre“

Fântâna CINETICĂ

